

Yttrande över promemorian Anmälningssplikt för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog samt krav för A-landsstatus i förnybartdirektivet (LI2025/01286) samt Skogsstyrelsens rapport Underlag för kostnadseffektivt genomförande av förnybartdirektivet – slutredovisning (LI2024/01029).

Svenska kyrkan förvaltar mer än 460 000 hektar skog och cirka 46 000 ha jordbruksmark i hela landet genom de så kallade prästlönetillgångarna. All jordbruksmark är utarrenderad.

Svenska kyrkans förvaltning av prästlönetillgångarna ska vara etiskt försvarbar och i linje med kyrkans grundläggande värderingar. Förutom ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter på hållbarhet har därmed även andliga och existentiella värden beaktats i yttrandet.

Kyrkostyrelsen har i en skrivelse till kyrkomötet hösten 2025 föreslagit att förvaltningen ska utvecklas så att de andliga, ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbarhet balanseras i förvaltningen. Förvaltningen föreslås vidare bedrivas i enlighet med en gemensam inriktning för att värna och främja flera värden samtidigt.

Svenska kyrkan arbetar med en handlingsplan med åtaganden i ett försoningsarbete med det samiska folket för sitt agerande och koloniala arv gentemot det samiska folket. I handlingsplanen finns insatser som rör Svenska kyrkans markförvaltning och skogsbruk.

Svenska kyrkan ser att hållbart producerad bioenergi även fortsatt behöver ha en viktig roll i klimatomställningen. Därför är det viktigt för Svenska kyrkan att lagstiftningen på ett trovärdigt sätt säkrar att skoglig bioenergi, för att klassas som förnybar, kommer från hållbar avverkning.

Svenska kyrkans synpunkter

Allmänna synpunkter kopplat till hållbart skogsbruk

Det remitterade underlaget handlar om det svenska genomförandet av uppdateringen av EU:s förnybartdirektiv och berör bland annat nya kriterier för hur skogsbruk ska bedrivas för att skogsbaserad energi ska anses hållbar. Förslagen berör primärt skogsbränsle, det vill säga energisortiment från skogsbruket (mest avverkningsrester i form av grenar och toppar men även energived). Energisortiment utgör en begränsad men inte oviktig del av skogsbruket. Det är därför nödvändigt för hela skogsbruket att förhålla sig till direktivets hållbarhetskriterier.

När det gäller förutsättningarna för hållbart skogsbruk generellt, och för att skogsbruket i Sverige ska kunna utvecklas för att bli mer hållbart krävs enligt Svenska kyrkan långsiktiga, tydliga och förutsägbara regler, bland annat för områdesskydd. Bedömningen är att förslagen i den remitterade promemorian samt Skogsstyrelsens rapport ger myndigheterna förutsättningar att arbeta strategiskt, kvalitetsinriktat och med ett helhetstänk för att uppnå detta, vilket välkomnas. Vidare välkomnas ambitionen med operativt mätbara kriterier för *gammal skog*.

Samtidigt bedömer Svenska kyrkan att det kan finnas skyddsvärda områden med äldre skog som sannolikt inte kommer att räknas som *gammal skog* enligt den detaljerade och relativt snäva tolkning av detta begrepp som föreslås. Svenska kyrkan vill understryka att sådana skyddsvärda områden (som inte är gammal skog enligt förslaget) inte bör avverkas och därmed inte heller riskera att bli insatsvara i biobränslen och biodrivmedel.

För att minimera risken att detta trots allt sker är det angeläget att regeringen prioriterar utvecklingen av en ambitiös och sammanhållen lagstiftning gällande biologisk mångfald i skogen samt i stort förbättrar förutsättningarna för ett mer ekologiskt hållbart skogsbruk. Det kan till exempel göras genom ökade anslag för skydd av skog samt att öka skogsägares kunskap om naturvärden och incitament att skydda, utveckla och investera i naturvärden. Svenska kyrkan vill i detta sammanhang även framhålla vikten av att Skogsstyrelsen ges tillräckliga resurser bland annat för att kunna *säkerställa* att urskog och gammal skog aldrig avverkas, vilket är ett krav för uppfyllande av A-landsstatus enligt direktivet.

Specifikt om kulturvirke

Svenska kyrkan är Sveriges största förbrukare av så kallat kulturvirke, bland annat takspån till kyrktak. Svenska kyrkan ser det som angeläget att utbudet av inhemskt kulturvirke kan öka, bland annat mot bakgrund av att den tidigare relativt omfattande importen från Ryssland av kulturvirke inte längre är möjlig eller önskvärd. För Svenska kyrkan är det därför viktigt att även relativt gamla träd kan avverkas vid produktion av så kallat kulturvirke. Svenska kyrkan

bedömer att den i promemorian föreslagna förordningstexten möjliggör detta, vilket välkomnas.

Samtidigt är det för Svenska kyrkan viktigt att skyddsvärd skog inte avverkas. Därför är det med tanke på de föreslagna kriterierna inte sannolikt att det skulle vara aktuellt, eller önskvärt, att skörda kulturvirke i skog som klassas som *gammal skog* enligt promemorians förslag. Svenska kyrkan vill ändå understryka vikten av att Skogsstyrelsen i utformandet av föreskrifter har i åtanke och tar hänsyn till behovet av att öka utbudet av kulturvirke.

Synpunkter ur juridisk synvinkel

Det remitterade förslaget tydliggör inte hur ett övervaknings- och kontrollsystem ska upprätthållas. Avsikten i promemorian är att skogsbruksåtgärder i vissa skogar inte ska tillåtas. Samrådspliktens effektivitet i praktiken kräver dock att prövningsmyndigheten, Skogsstyrelsen, alltid fångar upp och avslår dessa anmälningar. Hur detta ska göras framgår inte tydligt av förslaget. En konsekvens av den föreslagna hantering, är vidare att en nekad avverkningsanmälan som leder till intrångsersättning innebär att markägaren beskattas som inkomst av näringsverksamhet, istället för att beskattas i inkomstslaget kapital om markägaren hade fått intrångsersättningen till följd av att området skyddas formellt. Den konsekvensen gör det tydligt att hanteringen inte är helt ändamålsenlig ur ett markägarperspektiv, när avsikten är att i princip aldrig tillåta avverkning/skogsbruksåtgärder i dessa områden. Det ställer höga krav på Skogsstyrelsens information till markägare för att tydliggöra hur en markägare bäst navigerar bland reglerna.

Annan formulering av 7 d §

För det fall man ändå går vidare med de föreslagna författningsändringarna finns det anledning att se över följande lydelse i föreslagna 7 d §: ”Innan en skogsbruksåtgärd utförs i en urskog eller en gammal skog, ska anmälan göras för samråd enligt 12 kap. 6 § första stycket miljöbalken.”

I promemorian konstateras att de flesta skogsbruksåtgärder redan idag omfattas av 12 kap. 6 § miljöbalken, utan att beskriva vilka som inte skulle omfattas. Bemyndigandet i 12 kap. 6 § miljöbalken lyder: ”Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att det inom landet eller en del av landet alltid skall göras en anmälan för samråd i fråga om särskilda slag av verksamheter eller åtgärder som kan medföra skada på naturmiljön.” Det är med andra ord en grundförutsättning att planerade åtgärder riskerar att medföra skada på naturmiljön, vilket inte borde kunna utökas genom en förordning. Det vore därför mer lämpligt att formulera en förtydligad samrådsplikt som tar utgångspunkt i detta,

förlagsvis: ”Skogsbruksåtgärder som planeras i en urskog eller en gammal skog är åtgärder som enligt 12 kap. 6 § miljöbalken kan medföra skada på naturmiljön”.

Uppsala 25 september 2025

På kyrkostyrelsens vägnar

Camilla Asp
Generalsekreterare

Karin Sarja
Avdelningschef